

Mis mõjutab noorte ettevõtlust?

Analüüsi raport

Tellija: Haridus- ja Noorteamet

Läbiviija: Märt Leesment, Statistikaamet

HARIDUS- JA NOORTEAMET

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti
tuleviku heaks

Sisukord

Metoodika.....	3
Noorte ettevõtlust mõjutavad tegurid.....	4
Sugu	4
Vanus	4
Perekonnaseis.....	4
Emakeel	5
Vanemad on ettevõtjad	5
Elukoht	6
Kõrgeim omandatud haridustase.....	6
Õppimine	7
Omandatud eriala	8
Toimetulekutoetuse saamine.....	8
Leibkonna suurus	9
Põlisus	9
Laste olemasolu.....	10
Elamistingimused	10
Vanemate haridus	11
Esimese töökogemuse omandamise vanus	11
Registreeritud töötuse määr.....	12
Palgatöötaja kuukeskmise brutotulu	13
Taustatunnused	13
Kohalik omavalitsusüksus	13
Noorte ettevõtete tegevusala	14
Noorte ettevõtete majandusnäitajad	15
Kokkuvõte.....	15
Lisad	16

Metoodika

Käesolevas analüüsis uuritakse noorte ettevõtlust mõjutavaid tegureid. Noor ettevõtja on määratletud kui 18–26-aastane füüsilisest isikust ettevõtja või vähemalt 10-protsendilise osalusega äriühingu omanik. Vanusevahemiku valikul on lähtutud seadusandluses määratud eavahemikust 7–26, kuid alumiseks piiriks on võetud täisealiseks saamise iga ehk 18. eluaasta. Andmed on 2021. aasta kohta.

Analüüsist on välja jäetud e-residendid, kes ei kuulu Eesti elanike hulka ning kelle kohta puuduvad enamiku vaadeldud tunnuste andmed.

Analüüs on kasutatud tinglikku tõenäosust ning logistilist regressioonanalüüsi. Logistiline regressioonanalüüs võimaldab prognoosida binaarset ehk kahe võimaliku väärtusega tunnust (on ettevõtja vs ei ole ettevõtja) teiste tunnuste abil. Teisiti öeldes uuritakse seda, milline oleks ettevõtjaks olemise tõenäosus seletavate tunnuste mingite väärtuste korral. Vaatluse all on risk ehk šanss ehk tõenäosus olla ettevõtja võrreldes tõenäosusega mitte olla ettevõtja. Regressioonikordajad on toodud lisas 1. Regressioonanalüüsis kasutatud andmestik on puuduvate väärtuste eemaldamise tõttu mõnevõrra piiratum kui tingliku tõenäosuse tabelites toodud väärtused.

Vaadatud on järgnevaid tunnuseid noore, tema perekonna ja elukoha omavalitsuse kohta: sugu, vanus, perekonnaseis, emakeel, vanemate tegutsemine ettevõtjana, elukoht, kõrgeim omandatud haridustase, õppimine, omandatud eriala, toimetulekutoetuse saamine, leibkonna suurus, põlisus, laste olemasolu, elamistingimused, vanemate haridus, esimene töötamise vanus, registreeritud töötuse määr, palgatöötaja kuu keskmine brutotulu.

Rahvastikuandmed ehk isikute demograafilised tunnused põhinevad kolmel allikal:

- Statistikaameti NEET-staatuses noorte analüüsiga koostatud andmebaas (vt raportist „*Mis mõjutab noorte NEET-staatusesse langemist?*”);
- rahvastikustatistika alusandmestik, mis on koostatud erinevatest andmekogudest prioriteetsuse alusel¹;
- rahvastikuregister.

Vanemad on ettevõtjad, kui neil on ettevõtjate detailandmetes järgnevad rollid: asutaja, asutaja (sissemakseta), ettevõtja, esindama volitatud usaldusosanimine, füüsilisest isikust ettevõtja, juhatuse ainuliige, juhatuse esimees, juhatuse liige (juhataja), juhatuse liige, osanimine, aktsionär, täisosanimine, usaldusosanimine, filiaali juhataja.

Õpingute andmete allikaks on Eesti Hariduse Infosüsteem (EHIS): 31.12.2021 seisuga üldhariduses, kutsehariduses või kõrghariduse õppurid. EHISest pärinevad ka omandatud erialade andmed.

Toimetulekutoetuste info allikas on sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregister (STAR). Noor ettevõtja arvestatakse toimetulekusaajate hulka juhul, kui ta kuulus leibkonda, kes sai 2021. aastal toimetulekutoetust.

Kuu keskmine brutotulu põhineb tulu- ja sotsiaalmaksu, kohustusliku kogumispensioni ja töötuskindlustusmakse deklaratsiooni (vorm TSD) andmetel. Täpsemalt näitab brutotulu palgatöötajatele ja avalikele teenistujatele makstud tasusid, töötamisega seotud stipendiume, toetusi ning muid tasusid. Andmete aluseks on Maksu- ja Tolliameti sotsiaalmaksuga maksustatud väljamaksete andmed.

Registreeritud töötuse määr on arvutatud detsembris 2021 registreeritud töötute (Töötukassa andmed) arvu ning sama kuu lõpus töötamise registris (TÖR) kehtinud töösuhete (arvestatud on unikaalseid isikuid) põhjal.

Ettevõtete majandusnäitajate aluseks on 2021. aasta majandusaasta aruanne ning kaasatud on füüsilisest isikust ettevõtjad ja äriühingud. Tööjõukulude andmed põhinevad TSD lisade 1, 2 ja 4 andmetel.

Andmeanalüüsi juurde on mõnel juhul pakutud ka võimalikke selgitusi, mis võib andmetes esinevat seaduspära tingida. Oluline on aga siinkohal meeles hoida, et tegemist on oletustega, mille paikapidavust käesolev analüüs ei kinnita ja mida tuleks eraldi analüüsi või uuringuga kontrollida.

¹ <https://www.stat.ee/et/avasta-statistikat/metoodika-ja-kvaliteet/esms-metaandmed/30101>

Noorte ettevõtlust mõjutavad tegurid

Selles peatükis on analüüsitud isikutasandi tunnuseid, et kirjeldada, millised tegurid mõjutavad noori ettevõtlusega tegelema. Ühtekokku on analüüsi kaasatud 18 erinevat tunnust.

Sugu

2021. aasta lõpus oli noori ettevõtjaid Eesti 4411, kes moodustasid 18–26-aastastest Eesti elanikest 3,9% (tabel 1). Nagu tabelist 1 nähtub, on ligi kaks kolmandikku noortest ettevõtjatest mehed. Seetõttu on ka ettevõtjate osatähtsus 18–26-aastaste meeste hulgas tunduvalt kõrgem (4,7%) kui naiste seas (3,0%).

Regressioonanalüüs näitas, et noorte naiste šanss ettevõtlusega tegeleda on meeste omast 43% võrra väiksem.

Tabel 1. 18–26-aastased noored soo ja ettevõtlusega tegelemise järgi.

Sugu	On ettevõtja (N)	Ei ole ettevõtja (N)	Ettevõtjate osatähtsus
Mehed	2767	55 597	4,7%
Naised	1644	53 542	3,0%
Kokku	4411	109 139	3,9%

Vanus

Vaatlusaluses vanuserühmas kehtib selge seaduspära, et mida vanem vanuserühm, seda suurem ettevõtjate osakaal. Ühelt poolt on ettevõtjate arvu kasv vanuse kasvades selgitatav noorte elutsükliga, sest reeglina osalevad 18- ja 19-aastased noored veel formaalhariduses, lõpetades kesk- või kutsekeskharidust. Seos on aga üllatavalt lineaarne. Kui 18-aastaseid ettevõtjaid oli 39 ehk kaduvväike osa vanuserühmast, siis 26-aastaseid ettevõtjaid oli enam kui tuhat ehk 7,8% samas vanuses isikutest (tabel 2).

Regressioonanalüüs näitas, et üheaastane vanuse tõus toob kaasa 25% šansi tõusu ettevõtlusega tegelemiseks.

Tabel 2. 18–26-aastased noored vanuse ja ettevõtlusega tegelemise järgi

Vanus	On ettevõtja (N)	Ei ole ettevõtja (N)	Ettevõtjate osatähtsus
18	39	12 966	0,3%
19	125	12 236	1,0%
20	233	12 109	1,9%
21	312	12 196	2,5%
22	470	12 200	3,7%
23	575	11 781	4,7%
24	707	11 331	5,9%
25	903	11 916	7,0%
26	1047	12 404	7,8%

Perekonnaseis

Üheksa noort kümnest on vallalised ning samasugune olukord valitseb ka ettevõtjate hulgas. Sellest tulenevalt on vallaliste ettevõtjate osakaal 18–26-aastastest sarnane üldkogumi näitajaga.

Kuigi arvuliselt on neid selge vähemus, siis abielus või lahutatud/lehestunud noorte seas on ettevõtjaid suhteliselt rohkem (6,8%) (tabel 3). Siin tuleb muidugi arvestada ka vanuse mõju – nooremate hulgas on abiellunute ning seetõttu ka lahutatute või lehestunud osakaal tunduvalt madalam.

Regressioonanalüüs näitas, et vallalistel on 14% võrra väiksem šanss ettevõtlusega tegelemiseks kui abielus noortel. Lahutatud või lehestunud noorte puhul näitab analüüs kõrgemat tõenäosust, aga kuna sellesse kategooriasse kuuluvaid noori on liiga vähe, siis selle põhjal järelduste tegemisel tasuks olla ettevaatlik.

Tabel 3. 18–26-aastased noored perekonnaseisu ja ettevõtlusega tegelemise järgi

Perekonnaseis	On ettevõtja (N)	Ei ole ettevõtja (N)	Ettevõtjate osatähtsus
Abielus	320	4394	6,8%
Lahutatud või lesk	37	510	6,8%
Teadmata	183	5433	3,3%
Vallaline	3871	98 802	3,8%

Emakeel

Kui vaadata ettevõtjate osatähtsust lähtuvalt emakeelest, siis eestikeelsete hulgas on näitaja kõrgeim, 4,4% (tabel 4). Kuigi tõenäoliselt saavad ka muu emakeelega noored ettevõtjad eesti keeles hakkama, on riigikeele valdamine ettevõtlustegevuses selgelt soodustav tegur. Muukeelseid (välja arvatud venekeelseid) noori ettevõtjaid on vähe, mistõttu järelduste tegemisse tuleks suhtuda piirangutega. Olgu rõhutatud, et vaatlusmomendiks on 2021. aasta lõpp, mistõttu Ukraina sõjapõgenikke siin arvesse võetud ei ole ehk muu emakeelega noorte ettevõtjate arv on järgnevatel aastatel eeldatavalt suurem.

Regressioonanalüüs näitas, et muu või teadmata emakeelega noortel on 56% võrra väiksem ja vene emakeelega noortel 36% võrra väiksem šanss ettevõtlusega tegelemiseks kui eesti emakeelega noortel.

Tabel 4. 18–26-aastased noored emakeele ja ettevõtlusega tegelemise järgi

Emakeel	On ettevõtja	Ei ole ettevõtja	Ettevõtjate osatähtsus
Eesti	3468	75 812	4,4%
Vene	701	27 086	2,5%
Muu või teadmata	242	6241	3,7%

Vanemad on ettevõtjad

Noore inimese elu kujundavad ja suunavad eeskujuga suuresti vanemad. Vanemate osalemine ettevõtluses on käesoleva analüüsi järgi oluliseks soodustavaks teguriks ka noore inimese ettevõtluses osalemisel.

Võib oletada, et ühest küljest saavad nad lastele jagada väärt nõuandeid, pakkuda abi ettevõtte majandamisel ning võib-olla ka rohkem (stardi)kapitali kui mitteettevõtjatest vanemad. Teisest küljest võivad kanduda lastele edasi hoiakud, suhtumine ja elustiil – ettevõtjate peres kasvanud lastele võibki ettevõtlus olla loomulikum ja iseenesestmõistetavam elatise teenimise viis kui palgatöö. Niisamuti võib mitmetel juhtudel olla tegemist ka pereettevõtetega, kus lapsed jätkavad vanemate loodud ettevõtetega.

Naiste üldine osalemine ettevõtluses on mõnevõrra madalam kui meeste hulgas ning nende noorte hulgas, kelle ema on ettevõtja (tabel 5), on ettevõtluses osalemine tõenäolisem kui nende hulgas, kelle isa on ettevõtja (tabel 6).

Regressioonanalüüs näitas, et kui ema tegeleb ettevõtlusega, siis on lapsel 63% võrra suurem šanss ettevõtlusega tegeleda. Isa puhul oli tõenäosus 33%, mis näitab, et antud kontekstis on ema roll suurema tähtsusega.

Tabel 5. 18–26-aastased noored ettevõtlusega tegelemise ja ema ettevõtluses osalemise järgi

Ema osalemine ettevõtluses	On ettevõtja (N)	Ei ole ettevõtja (N)	Ettevõtjate osatähtsus
Ema ei ole ettevõtja	2629	77 727	3,3%
Ema on ettevõtja	1782	31 412	5,4%

Tabel 6. 18–26-aastased noored ettevõtlusega tegelemise ja isa ettevõtluses osalemise järgi

Isa osalemine ettevõtluses	On ettevõtja (N)	Ei ole ettevõtja (N)	Ettevõtjate osatähtsus
Isa ei ole ettevõtja	2077	60 448	3,3%
Isa on ettevõtja	2334	48 691	4,6%

Elukoht

Noore elukoht² (asustustiheduse mõttes) väga oluliselt noorte ettevõtjaks olemist ei mõjuta. Veidi kõrgem on osatähtsus väikelinnalistes piirkondades (4,4%), madalam maapiirkondades (tabel 7).

Asukoha tähtsus võib sõltuvalt teguritest muutuda (näiteks ettevõtte tegevusala). Mõningatel juhtudel võib ressursside, samuti nõudluse ning tugistruktuuride leidmine maapiirkondades suhteliselt keerulisem olla. Teisalt võivad seal ettevõtjaks hakkamist soodustada raskused sobiva palgatöö leidmisel.

Regressioonanalüüs näitas, et maa ja linna võrdluses on šanss ettevõtlusega tegelemiseks sisuliselt sama. Väikelinnas on šanss 9% madalam kui linnas.

Tabel 7. 18–26-aastased noored ettevõtlusega tegelemise ja elukoha järgi

Elukoht	On ettevõtja (N)	Ei ole ettevõtja (N)	Ettevõtjate osatähtsus
Linn	2585	65 080	3,8%
Maa	1285	34 275	3,6%
Väikelinn	453	9784	4,4%

Välja on jäetud need isikud, kelle puhul elukohta ei olnud võimalik määrata

Kõrgeim omandatud haridustase

Haridus aitab kahtlemata ka ettevõtlustegevuses edukamalt hakkama saada, kuid päris üheselt ei saa väita, et mida kõrgem haridus, seda suurem on noore tõenäosus olla ettevõtja. Siiski, kõige madalam ettevõtjaks olemise osatähtsus on madalamate haridustasemetega juures – põhiharidus ja madalam (tabel 8).

Suhteliselt kõige enam on noori ettevõtjaid keskkooli hariduse baasil kutsehariduse ning bakalaureuse/ rakenduskõrghariduse/keskerihariduse omandanud seas. Viimased ületavad ka kõige kõrgemalt haritud – magistrite ja doktorite – näitajat. Seda võib selgitada kutsehariduse, kutsekeskhariduse ja rakenduskõrghariduse õppe eripära, kus on suur osa praktiliselt kas kooli praktikabaasis või ettevõtetes ning mitmed erialad eeldavad väljundina ettevõtjaks hakkamist. Nende hulgas on näiteks iluteeninduse valdkonnas juuksurid, kosmeetikud jne.

Niisamuti võib vahest eeldada, et kõrgeimalt haritud noortel on ehk näiteks suhteliselt vähem raskusi meelepärase ja tasuva palgatöö leidmisel, mistõttu motivatsioon ja vajadus ettevõtjaks hakata on madalam, või ei toeta akadeemiline haridus ettevõtjaks hakkamist.

² Linnalise, väikelinnalise ja maalise asustuspikkonna tüübi määramise metoodika leiab siit: https://www.stat.ee/sites/default/files/2022-05/Asustuspikkond_1.pdf

Regressioonanalüüs näitas, et võrreldes bakalaureuse, rakenduskõrghariduse või keskerihariduse omandanutega on kutsekeskhariduse omandanutel 33% võrra madalam ja põhihariduse või madalama taseme omandanutel 53% võrra madalam šanss ettevõtlusega tegelemiseks.

Tabel 8. 18–26-aastased noored ettevõtlusega tegelemise ja hariduse järgi

Haridus	On ettevõtja (N)	Ei ole ettevõtja (N)	Ettevõtjate osatähtsus
Bakalaureus, rakenduskõrgharidus või keskeriharidus	963	12 445	7,2%
Kutseharidus keskhariduse baasil	168	1972	7,9%
Kutsekeskharidus	578	13 972	4,0%
Magister või sellega võrdsustatud haridus; doktor või sellega võrdsustatud haridus	147	2066	6,6%
Põhiharidus või madalam	670	38 773	1,7%
Üldkeskharidus	1855	39 296	4,5%

Välja on jäetud need isikud, kelle puhul haridustaset ei olnud võimalik määrata

Õppimine

Ettevõtjaid on ka alles õppivate noorte hulgas. Noorte hulgas, kes õppisid 2021. aasta 4. kvartalis üldharidus- ja kutseõppes, oli ettevõtjate osakaal märgatavalt madalam kui nende seas, kes ei õppinud (tabelid 9–10). Seevastu kõrghariduses õppijate puhul oli ettevõtjaid suhteliselt enam kui mitteõppijate seas (tabel 11).

Kindlasti on üheks mõjutajaks vanus, sest üldharidusõppes õppijad on valdavalt veel 18–19-aastased. Lisaks kõrgemale vanusele on kõrghariduses õppijatel juba tõenäolisemalt parem teadmistepagas ettevõtlusmaastikul tegutsemiseks.

Regressioonanalüüs näitas, et võrreldes mitteõppijatega oli kõrghariduses õppivatel noortel 16% võrra madalam šanss ettevõtlusega tegeleda. Kuna selles vanuse üldharidusõppes ja kutseõppijaid oli vähe, siis nende puhul olulisest šansside erinevusest rääkida ei saa.

Tabel 9. 18–26-aastased noored ettevõtlusega tegelemise ja üldharidusõppes õppimise järgi

Üldharidusõppes õppimine	On ettevõtja (N)	Ei ole ettevõtja (N)	Ettevõtjate osatähtsus
Õppis üldharidusõppes 2021. aasta 4. kvartalis	153	16 316	0,9%
Ei õppinud	4258	92 823	4,4%

Tabel 10. 18–26-aastased noored ettevõtlusega tegelemise ja kutseõppes õppimise järgi

Kutseõppes õppimine	On ettevõtja (N)	Ei ole ettevõtja (N)	Ettevõtjate osatähtsus
Õppis kutseõppes 2021. aasta 4. kvartalis	225	11 095	2,0%
Ei õppinud	4186	98 044	4,1%

Tabel 11. 18–26-aastased noored ettevõtlusega tegelemise ja kõrgharidusõppes õppimise järgi

Kõrghariduses õppimine	On ettevõtja (N)	Ei ole ettevõtja (N)	Ettevõtjate osatähtsus
Õppis kõrgharidusõppes 2021. aasta 4. kvartalis	1077	23 235	4,4%
Ei õppinud	3334	85 904	3,7%

Omandatud eriala

Noore osalemist ettevõtluses mõjutab ka erialane taust. Selgelt kõrgeim on noorte ettevõtjate osakaal põllumajanduse, metsanduse, kalanduse ja veterinaaria eriala lõpetanud noorte seas (tabel 12). Kõrge on see ka humanitaaria ja kunstide ning äriduse, halduse ja õiguse valdkonnas hariduse omandanute seas.

Nimetatud erialadel võibki ettevõtlus tunduda loomulikum elatise teenimise viis, pahatihti võib põhjuseks olla ka palgatöövõimaluste nappus. Teisalt annab näiteks äridus baasteadmised ettevõtlusmaastikul tegutsemiseks ning selle eriala valinud noored ongi suhteliselt enam motiveeritud ettevõtjaks hakkama.

Konkurentsituult madalaima ettevõtlusaktiivsusega erialadeks on analüüsi järgi üldõppekavad ja haridus (rühma kuuluvate isikute vähesuse tõttu vaadatakse neid koos) (tabel 12). Siiski, selliseid noori on vaatlusalusel aastal arvuliselt liiga vähe, et selgeid järeldusi teha. Tõenäoliselt on nendes valdkondades keeruline (noore) ettevõtjana rakendust leida.

Regressioonianalüüs näitas, et võrreldes üldõppekavade ja hariduse erialaga on teistel erialadel kordades kõrgem šanss ettevõtlusega tegelemiseks. Kõige suurem oli näitaja põllumajanduse, metsanduse, kalanduse ja veterinaaria puhul. Kuna üldõppekavade ja hariduse eriala omandanud ettevõtjaid oli väga vähe, siis tuleks tulemustesse suhtuda ettevaatusega.

Tabel 12. 18–26-aastased noored ettevõtlusega tegelemise ja omandatud eriala järgi

Õppevaldkond	On ettevõtja (N)	Ei ole ettevõtja (N)	Ettevõtjate osatähtsus
Üldõppekavad; haridus	13	645	2,0%
Humanitaaria ja kunstid	220	2051	9,7%
Sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave	68	859	7,3%
Äridus, haldus ja õigus	303	3187	8,7%
Loodusteadused, matemaatika ja statistika	34	833	3,9%
Informatsiooni- ja kommunikatsioonitehnoloogiad	179	2880	5,9%
Tehnika, tootmine ja ehitus	462	10 195	4,3%
Põllumajandus, metsandus, kalandus ja veterinaaria	121	861	12,3%
Tervis ja heaolu	50	1480	3,3%
Teenindus	312	6185	4,8%

Välja on jäetud need isikud, kelle puhul omandatud eriala ei olnud võimalik määrata

Valdav enamus, s.o 90% noortest ettevõtjatest tegutseb äriühingu vormis ning 10% füüsilisest isikust ettevõtjana (FIE). Võrreldes keskmise näitajaga on FIE-sid suhteliselt enim (18%) noorte hulgas, kes on lõpetanud teeninduse eriala ja suhteliselt vähim (5%) noorte seas, kes on lõpetanud äriduse, halduse ja õiguse õppevaldkonna. Kui Eesti ettevõtlusmaastikul tervikuna tegutsevad pooled põllumajanduse, metsamajanduse ja kalapüügi tegevusala ettevõtjad FIE vormis, siis mõne neist erialadest omandanud noortest ettevõtjatest tegutses 12% FIE-na.

Toimetulekutoetuse saamine

Üks ettevõtlusega alustamise põhjus võib olla otsene vajadus: palgatööd kas ei leita üldse või ei ole see piisavalt tasuv. Sellisele vajadusele võiks viidata ka toimetulekutoetuse³ – riigi rahaline abi puuduses olevatele inimestele – saamine. Siiski on ettevõtlusaktiivsus noorte hulgas, kes kuuluvad toimetulekutoetust saanud leibkonda, suhteliselt väiksem kui nende hulgas, kes ei kuulu. Seega võib eeldada, et toimetulekutoetust saanud leibkonda kuulunud noorte ettevõtlust takistavad või ei soodusta täiendavad tegurid, mida sinne analüüs ei võimalda välja tuua. Näiteks küsitluspõhine Eurobaromeetri uuring⁴ leidis, et nii Eestis kui ka Euroopas tervikuna (viimases rohkem) peetakse ebapiisavat kapitali/finantsvahendeid üheks olulisimaks ettevõtlusega alustamist takistavaks teguriks. Noorel alustaval ettevõtjal võib välise rahastuse saamine suhteliselt keerulisem olla, näiteks puuduvad laenu tagatised, noor pole suutnud ennast

³ Toimetulekutoetus. Sotsiaalministeerium. <https://www.sm.ee/toimetulekutoetus>

⁴ Eurobarometer: Entrepreneurship in the EU and beyond. European Commission. 2013. <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/1024>

laenuandja silmis veel ettevõtja ega laenuandjana teostada ning samuti on piiratumad isiklikud rahalised vahendid⁵. Toimetulekutoetuse saamine tähendab, et rahastuse leidmine võib olla veelgi raskem.

Regressioonanalüüs näitas, et toimetulekutoetust saanud leibkonda kuuluvatel noortel oli šanss ettevõtlusega tegelemiseks 45% võrra väiksem kui nendel, kes kuulusid toetust mittesaanud leibkonda.

Tabel 13. 18–26-aastased noored ettevõtlusega tegelemise ja toimetulekutoetuse saamise järgi

	On ettevõtja (N)	Ei ole ettevõtja (N)	Ettevõtjate osatähtsus
Sai toimetulekutoetust	16	1427	1,1%
Ei saanud	4395	107 712	3,9%

Leibkonna suurus

Analüüsisime ettevõtlusaktiivsust leibkonna suuruse järgi, millest selgus, et pigem on aktiivsemad üksi elavad noored (tabel 14). Kuna alustav ettevõtte nõuab sageli palju aega, siis võib üksi elaval noorel ettevõtjal töö- ja pereelu tasakaalustamisega kaasnevaid probleeme vähem olla. See muidugi ei tähenda ilmtingimata seda, et ettevõtlusega tegelemine on põhjus, miks noor elab üksi.

Regressioonanalüüsi tulemused olid mõneti vastuolulised. Võrreldes üksi elavatega, on kuueliikmelises leibkonnas elaval noorel kõrgem, teistes rühmades aga madalam šanss ettevõtlusega tegelemiseks. Šansside erinevused olid aga suhteliselt väikesed.

Tabel 14. 18–26-aastased noored ettevõtlusega tegelemise ja leibkonna suuruse järgi

Leibkonnas elavate isikute arv	On ettevõtja (N)	Ei ole ettevõtja (N)	Ettevõtjate osatähtsus
1	236	3660	6,1%
2	675	14 669	4,4%
3	1134	26 141	4,2%
4	1107	30 847	3,5%
5	703	19 262	3,5%
6	301	8102	3,6%
Rohkem kui 6	165	5819	2,8%

Välja on jäetud need isikud, kelle puhul leibkonna suurust ei olnud võimalik määrata

Põlisus

Põlisus⁶ on Eesti rahvastiku jaotumine põlis- ja välispäritolu rahvastikuks. Eesti põliselanikeks loetakse isikud, kellel on vähemalt üks vanem ja vanavanem sündinud Eestis. Välispäritolu rahvastik on jaotatud esimeseks, teiseks ja kolmandaks põlvkonnaks vastavalt sellele, kas isik on Eestisse elama asunud ise või on seda teinud juba tema vanem(ad) või vanavanem(ad).

Ettevõtlusaktiivsus on põlisrahvastiku hulgas mõnevõrra kõrgem kui välispäritolu rahvastiku seas (tabel 15). Põhjused on eeldatavalt samasugused, mis emakeele puhul. Keeleline ja kultuuriline taust, „omaks pidamine“ võivad anda eelise näiteks äripartnerite leidmisel.

Regressioonanalüüs näitas, et välispäritolu rahvastikul on 7% võrra madalam šanss ettevõtlusega tegelemiseks kui põlisrahvastikul.

⁵ Schoof, U. Stimulating Youth Entrepreneurship: Barriers and incentives to enterprise start-ups by young people. Series on Youth and Entrepreneurship. 2006. SEED Working Paper No. 76. http://www.ilo.org/public/libdoc/ilo/2006/106B09_94_engl.pdf

⁶ <https://rahvaloendus.ee/et/tulemused/polisus>

Tabel 15. 18–26-aastased noored ettevõtlusega tegelemise ja leibkonna suuruse järgi

Põlisus	On ettevõtja (N)	Ei ole ettevõtja (N)	Ettevõtjate osatähtsus
Põlisrahvastik	3695	89 063	4,0%
Välispäritolu rahvastik	626	20 011	3,0%

Välja on jäetud need isikud, kelle puhul põlisust ei olnud võimalik määrata

Laste olemasolu

Olukord, kus noorel on laps(ed), tõstab ettevõtjaks olemise tõenäosust. Täpsemalt ilmneb see seos isade puhul (tabel 16). Tõenäoliselt võib siin kaasnevaks teguriks pidada vanust – vanuse kasvades suureneb nii laste olemasolu kui ka ettevõtjaks olemise tõenäosus (tabel 2). Samas võivad just isade selgemat seost selgitada hoiakud, nagu näiteks kõrgem motivatsioon või tunnetatud vajadus saavutada suurem sissetulek. Käesolev analüüs siiski sotsiaalsete aspektide mõju käsitleda ei võimalda.

Regressioonanalüüs näitas, et võrreldes nendega, kes ei ole isad, on isadel šanss ettevõtlusega tegelemiseks 77% kõrgem. Emade puhul erinevust ei olnud.

Tabel 16. 18–26-aastased noored ettevõtlusega tegelemise ja laste olemasolu järgi.

Laste olemasolu	On ettevõtja (N)	Ei ole ettevõtja (N)	Ettevõtjate osatähtsus
Noor ei ole lapsevanem (või on teadmata)	3958	101 398	3,8%
Noor on ema	242	5612	4,1%
Noor on isa	211	2129	9,0%

Elamistingimused

Elamistingimustest on vaadeldud kraanivee, veekloseti ja keskkütte olemasolu. Kasutame neid näitajaid hindamaks noore majanduslikku toimetulekut, kuigi tõdeme, et nende hüvede olemasolu võib, kuid ei pruugi iseloomustada noore isiklikku hakkamasaamist ehk majanduslikku tausta.

Noorte ettevõtlusaktiivsust kirjeldatud mugavuste (mitte)olemasolu oluliselt ei mõjuta (tabelid 17–19).

Regressioonanalüüs näitas, et keskkütte mitteolemasolu korral on ettevõtlusega tegelemise šanss isegi 11% võrra kõrgem kui keskkütet omavas eluruumis elaval noorel.

Tabel 17. 18–26-aastased noored ettevõtlusega tegelemise ja kraanivee olemasolu järgi

Kraanivesi olemas	On ettevõtja (N)	Ei ole ettevõtja (N)	Ettevõtjate osatähtsus
Jah	4093	103 242	3,8%
Ei	225	5712	3,8%

Välja on jäetud need isikud, kelle puhul kraanivee olemasolu ei olnud võimalik määrata

Tabel 18. 18–26-aastased noored ettevõtlusega tegelemise ja veekloseti olemasolu järgi

Veeklosett olemas	On ettevõtja (N)	Ei ole ettevõtja (N)	Ettevõtjate osatähtsus
Jah	4022	101 099	3,8%
Ei	296	7860	3,6%

Välja on jäetud need isikud, kelle puhul veekloseti olemasolu ei olnud võimalik määrata

Tabel 19. 18–26-aastased noored ettevõtlusega tegelemise ja keskkütte olemasolu järgi

Keskküte olemas	On ettevõtja (N)	Ei ole ettevõtja (N)	Ettevõtjate osatähtsus
Jah	2955	76 655	3,7%
Ei	1359	32 313	4,0%

Välja on jäetud need isikud, kelle puhul keskkütte olemasolu ei olnud võimalik määrata

Vanemate haridus

Nagu juba rõhutatud, on vanemad noortele paljuski teenäitajad ja noore elu kujundajad. Vaatame järgnevalt, kuidas on seotud vanemate haridustase ja noore ettevõtlusaktiivsus. Analüüsist selgub, et vanemate haridustase võib mõjutada noorte ettevõtlusaktiivsust – mida kõrgem on ema või isa kõrgeim lõpetatud haridustase, seda suurem kipub olema ettevõtluses osalevate noorte osakaal (tabel 20). Haritud vanemal on tõenäoliselt suurem teadmispagas ning ka võimekus lapse ettevõtlust finantseerida.

Kui võrrelda bakalaureuse, rakenduskõrghariduse või keskeriharidusega vanemate lapsi, siis regressioonanalüüs näitas, et ettevõtlusega tegelemise šanss on kõrgeim noortel, kelle ema või isa on magistri- või doktorikraadiga või kutsekeskharidusega.

Tabel 20. 18–26-aastased noored ettevõtlusega tegelemise ja vanemate kõrgeima lõpetatud haridustaseme järgi

Vanemate haridus	On ettevõtja (N)	Ei ole ettevõtja (N)	Ettevõtjate osatähtsus
Bakalaureus, rakenduskõrgharidus või keskeriharidus	443	10 086	4,2%
Kutseharidus keskhariduse baasil	139	3861	3,5%
Kutsekeskharidus	1157	31 055	3,6%
Magister või sellega võrdsustatud; doktor või sellega võrdsustatud	1167	21 974	5,0%
Põhiharidus või madalam	327	12 693	2,5%
Üldkeskharidus	797	20 677	3,7%

Välja on jäetud need isikud, kelle puhul vanemate haridust ei olnud võimalik määrata

Esimese töökogemuse omandamise vanus

Noore vanus, mil ta saab esimese töökogemuse, võib anda vihjeid noore iseseisvumise kohta. Samuti näidata, kui motiveeritud on noor olnud (oma) raha teenimise nimel vaeva nägema. Vähene elu- ja töökogemus võib olla takistavaks teguriks näiteks äripartnerite või kolleegide seas autoriteedi tekitamisel⁷. Kuigi töökogemuse võib noor saada ka vabatahtliku töö tegemisega või mitteametlikult ehk registriväliselt, saame antud analüüsis lähtuda registripõhisest infost.

Tulemused olid mõneti vastuolulised. Ettevõtlusaktiivsus oli suhteliselt kõrge noorelt tööturule siirdunudel, alanes nende hulgas, kes alustasid töötamist põhikooli lõpus ja kasvas suuremaks nende hulgas, kes alustasid töötamist alles täisealistena (tabel 21).

Regressioonanalüüs näitas, et aastane kasv esimese töötamise vanuses toob kaasa kõigest 2% šansi kasvu ettevõtlusega tegelemiseks.

⁷ Schoof, U. Stimulating Youth Entrepreneurship: Barriers and incentives to enterprise start-ups by young people. Series on Youth and Entrepreneurship. 2006. SEED Working Paper No. 76. http://www.ilo.org/public/libdoc/ilo/2006/106B09_94_engl.pdf

Tabel 21. 18–26-aastased noored ettevõtlusega tegelemise ja esimese töötamise vanuse järgi

Vanus esimesel töötamisel	On ettevõtja (N)	Ei ole ettevõtja (N)	Ettevõtjate osatähtsus
Alla 13	151	2322	6,1%
13	200	4343	4,4%
14	314	7531	4,0%
15	317	8964	3,4%
16	414	11 363	3,5%
17	620	14 650	4,1%
18	698	16 313	4,1%
19	566	12 090	4,5%
20	342	6299	5,1%
21	166	3312	4,8%
22	114	1850	5,8%
Rohkem kui 22	174	2393	6,8%

Välja on jäetud need isikud, kelle puhul esimese töötamise vanust ei olnud võimalik määrata

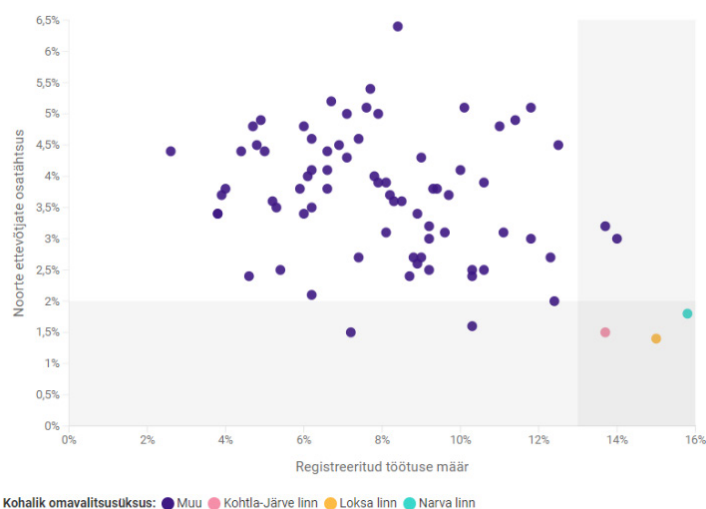
Registreeritud töötuse määr

Üheks võimalikuks ettevõtlusega alustamise põhjuseks on (sobiva) palgatöö puudumine. Selle loogika järgi võiks kõrgem töötus elukohas suunata noori enam ettevõtlusega tegelema.

Tulemused (sh regressioonanalüüs) näitavad pigem negatiivset seost. Kõrgema töötuse määraga kohalikes omavalitsusüksustes (KOV) on noorte ettevõtlusaktiivsus madalam. Tõenäoliselt võivad kõrgema töötusega piirkondades esineda muud majanduslikud probleemid, mis pärsivad ka ettevõtlusega alustamist ja tegutsemist, näiteks raskused äripartnerite ja tarbijate leidmisel.

Joonisel 1 asetuvad alumisse paremasse nurka – kus noorte ettevõtlusaktiivsus on väga madal (alla 2%) ja registreeritud töötuse määr kõrge (rohkem kui 13%) – Narva linn, Loksa linn ja Kohtla-Järve linn. Neis omavalitsusüksustes võib takistuseks osutuda keelebarjäär, millele viitas ka käesolev analüüs (vt tabel 4). Eesti keskmisega võrreldes on Ida-Virumaal kõrge nii töötuse määr kui ka muu emakeelega elanike osakaal. Nii võib tekkida barjääride klaster, kus piirkonna kõrge töötus võiks potentsiaalselt ettevõtlusesse suunata, kuid keelebarjäär ei toeta vajaliku info jõudmist nooreni või n-ö sulgeb noore sellesse piirkonda, kus on kõrge töötus ja seeläbi madal jõukustase ning kus ei leidu vajalikul määral turgu ettevõtlusele. Siiski, Eesti (ja iseäranis KOVide) väiksust arvestades ei maksa piirkondlikke barjääre üleliia karta.

Joonis 1. 18–26-aastaste noorte ettevõtlusaktiivsus (%) ja registreeritud töötamise määr elukoha KOVide lõikes.

Konfidentsiaalsusnõuete tõttu on välja jäetud need KOVid, kus noori ettevõtjaid oli vähem kui 3.

Palgatöötaja kuukeskmine brutotulu

Analüüsist joonistub üsna selgelt välja, et jõukamates valdades on noorte ettevõtlusaktiivsus kõrgem (joonis 2). Madalaima noorte ettevõtlusaktiivsuse ja brutotulu näitajatega omavalitsuste hulka kuulusid ka siinsel juhul joonisel 1 välja toodud piirkonnad. Jõukuse näitajaks on valitud palgatöötaja kuu keskmine brutotulu. See näitab palgatöötajatele ja avalikele teenistujatele makstud tasusid, töötamisega seotud stipendiume, toetusi ning muid tasusid enne maksude mahaarvamist. Oletatavasti on jõukamate piirkondade noortel suhteliselt paremad võimalused algkapitali leidmiseks, samuti võib sealne taustsüsteem mõnevõrra toetavam olla (näiteks ettevõtlusõppe pakkumisel).

Joonis 2. 18–26-aastaste noorte ettevõtlusaktiivsus (%) ja palgatöötaja kuu keskmine brutotulu eurodes elukoha KOVide lõikes

Konfidentsiaalsusõuete tõttu on välja jäetud need KOVid, kus noori ettevõtjaid oli vähem kui 3.

Taustatunnused

Järgnevalt on vaatluse all mõningad taustatunnused, mis võimaldavad iseloomustada noore ettevõtja ettevõtet. Kui kohalike omavalitsusüksuste ettevõtlusaktiivsuse näitaja välja jätta, siis varem käsitletud tunnused vaatlesid ettevõtjat kui isikut, siin aga on kirjeldatud ettevõtte tasandit. Ettevõtete puhul on vaatluse all üksnes äriühingud, FIE-d ei ole kaasatud. Järgnevaid näitajaid ei ole regressioonanalüüsi kaasatud ja nende puhul ettevõtjaks olemise tõenäosust ei mõõdeta.

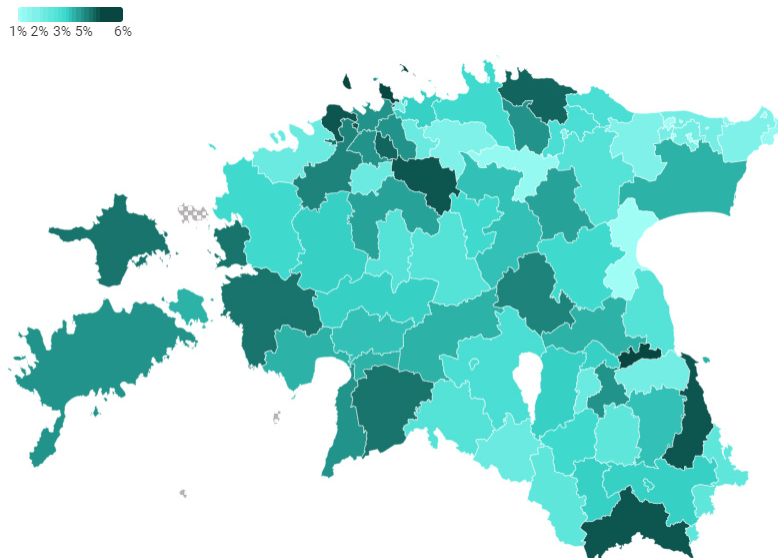
Kohalik omavalitsusüksus

Kui vaadata noorte ettevõtlusaktiivsust KOVide kaupa ehk ettevõtjate osakaalu 18–26-aastastest elanikest, võib märgata mõningaid, kuid mitte väga olulisi erinevusi, ulatudes 1,4%-st 6,4%-ni (lisa 2). Madalaim näitaja oli Loksas linnas, järgnesid Kohtla-Järve linn ja Mustvee vald. Ettevõtlusaktiivsus on pigem madalam idapoolsetes kohalikes omavalitsusüksustes (kaart 1).

18–26-aastaste ettevõtjate osatähtsus oma vanuserühmas on kõrgeim Luunja vallas. Suhteliselt kõrged näitajad on ka näiteks Tallinna lähiumbruse valdades.

Konfidentsiaalsusnõuete tõttu ei ole välja toodud väikesaarte Vormsi, Kihnu ja Ruhnu ettevõtlusaktiivsust, sest noori ettevõtjaid on seal liiga vähe.

Kaart 1. 18–26-aastaste noorte ettevõtjate osatähtsus samas vanuses elanikest KOVide lõikes.

Noorte ettevõtete tegevusala

Millega noorte ettevõtjate ettevõtted tegelevad? Sarnaselt kogu ettevõtlusmaastikule on arvult kõige levinum tegevusala kaubandus (tabel 22). Suhteliselt suurim (kõigi ettevõtete arvuga võrreldes) on noorte ettevõtete osakaal kunsti, meelelahutuse ja vaba aja tegevusalal. Levinuimad on siin kunstialane loometegevus ja kontsertide lavastamine ja esitamine, muusikaline loometegevus jms.

Tabel 22. 18–26-aastaste noorte ettevõtted ja kõik majanduslikult aktiivsed ettevõtted tegevusala järgi

Tegevusala	Täht	Noorte ettevõtted (N)	Kõik ettevõtted (N)	Noorte ettevõtjate osatähtsus
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	A	219	5 608	3,9%
Mäetööstus			161	0,0%
Töötlev tööstus	C	191	8 933	2,1%
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	D	4	686	0,6%
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	E	10	313	3,2%
Ehitus	F	316	14 994	2,1%
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	G	644	21 331	3,0%
Veondus ja laondus	H	147	6 390	2,3%
Majutus ja toidlustus	I	143	3 999	3,6%
Info ja side	J	460	10 944	4,2%
Finants- ja kindlustustegevus	K	121	4 607	2,6%
Kinnisvaraalaane tegevus	L	191	9 060	2,1%
Kutse-, teadus- ja tehnikaalaane tegevus	M	488	18 888	2,6%
Haldus- ja abitegevused	N	328	7 193	4,6%
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus			2	0,0%
Haridus	P	70	1 962	3,6%
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	Q	27	2 002	1,3%
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	R	273	3 425	8,0%
Muud teenindavad tegevused	S	324	5 537	5,9%

Noorte ettevõtete majandusnäitajad

Kuidas noorte ettevõtjate ettevõtted hakkama saavad? Põgusa ülevaate saamiseks on vaatluse all kolm näitajat. Ettevõtte suuruse hindamise aluseks on müügitulu. Efektiivsust hindab müügitulu ärirentaablus, mis näitab, mitu protsenti ärikasumit suudab ettevõtte müügitulust teenida. Lisaks vaadatakse tööjõukulu töötaja kohta, mis näitab, kui kõrge on ettevõtte palgatase. Muude tingimuste samaks jäädes suudab edukam ettevõtte maksta kõrgemat palka. Kuna üksikute ettevõtete äärmuslikud väärtused võivad tulemusi moonutada, vaadatakse aritmeetiliste keskmiste tulemuste asemel mediaane. Noorte ettevõtete tulemusi võrreldakse kõigi ettevõtete näitajatega.

Tabel 23. 18–26-aastaste noorte ja kõigi ettevõtete müügitulu (eurodes), ärirentaabluse (%) ja töötaja kohta leitud tööjõukulude (eurodes) mediaanväärtused

Näitaja	Kõik ettevõtted	Noorte ettevõtted
Müügitulu eurodes	15 210	15 486
Ärirentaablus, %	6,4	11,3
Tööjõukulud töötaja kohta eurodes	879	796

Võrreldes kõigi ettevõtetega on noorte ettevõtete müügitulu mediaan samas suurusjärgus, tööjõukulud töötaja kohta mõnevõrra madalamad, aga ärirentaablus tunduvalt kõrgem (ehk parem) (tabel 23).

Kokkuvõte

Majanduslikku väärtust luuakse ettevõtluses ning seetõttu on ettevõtjad (majandusliku) heaolu tugisammas. Lisaks sellele aitab noor, kes suudab iseendale (ja ka teistele) hõivet luua, vähendada ka ühiskonnale tekkivat kulu.

Käesolev analüüs andis ülevaate mõningatest noorte ettevõtlust mõjutavatest teguritest.

Analüüsitud tunnuste põhjal saab järeldada, et:

- noored ettevõtjad on pigem mehed kui naised;
- vanuse kasvades ettevõtjaks olemise tõenäosus kasvab;
- noored ettevõtjad on pigem eesti emakeele ja päritoluga;
- ettevõtjaks olemise tõenäosust soodustab, kui noore vanemad on ettevõtjad;
- noored ettevõtjad on pigem haritumad, ettevõtjaks olemist soodustab ka vanemate kõrgem haridus;
- noorte ettevõtlusaktiivsus on kõrgeim põllumajanduse, metsanduse, kalanduse ja veterinaaria erialal kooli lõpetanute seas;
- noored isad on tõenäolisemalt ettevõtjad kui need, kel lapsi ei ole.

Logistilise regressiooni mudeli kirjeldusvõime näitaja (Nagelkerke kordaja) oli ~0,1 ehk mudel kirjeldab ligi 10% sõltuva tunnuse muutlikkusest. Seega, analüüsis oli kaasatud küll paarkümmend muutujat, kuid need ei suuda kirjeldada tervet elu. Ettevõtjaks olemist võib mõjutada veel lugematu arv muid tegureid. Näiteks ei olnud analüüsis kaasatud isikuomadusi, motivatsiooni, hoiakuid jt aspekte, mille kohta registrites andmeid ei ole. Kahtlemata on ka need olulised ja võib-olla isegi olulisemad kui analüüsis kaasatud tegurid.

Lisad

Lisa 1. Logistilise regressiooni kordajad

	Sõltuv muutuja: ----- Šanss ettevõtlusega tegelemiseks
Sugu: naine	-0.528*** (0.064)
Vanus	0.224*** (0.019)
Perekonnaseis: lahutatud või lesk	0.321 (0.282)
Perekonnaseis: vallaline	-0.157 (0.111)
Emakeel: muu või teadmata	-0.862 (0.599)
Emakeel: vene	-0.439*** (0.102)
Ema on ettevõtja	0.487*** (0.056)
Isa on ettevõtja	0.286*** (0.054)
Elukoht: maa	0.015 (0.071)
Elukoht: väikelinn	-0.083 (0.095)
Haridus: kutseharidus keskhariduse baasil	0.114 (0.103)
Haridus: kutsekeskharidus	-0.421*** (0.080)
Haridus: magister või doktor	-0.104 (0.117)
Haridus: põhiharidus või madalam	-0.734*** (0.192)
Haridus: üldkeskharidus	0.005 (0.102)
Õppis üldharidusõppes 2021. aasta 4. kvartalis	-11.615 (122.310)

Õppis kutseõppes 2021. aasta 4. kvartalis	-0.022 (0.131)
Õppis kõrgharidusõppes 2021. aasta 4. kvartalis	-0.165** (0.075)
Õppevaldkond: humanitaaria ja kunstid	1.447*** (0.295)
Õppevaldkond: sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave	0.946*** (0.314)
Õppevaldkond: ärimus, haldus ja õigus	1.198*** (0.292)
Õppevaldkond: loodusteadused, matemaatika ja statistika	0.337 (0.337)
Õppevaldkond: informatsiooni- ja kommunikatsioonitehn.	0.931*** (0.300)
Õppevaldkond: tehnika, tootmine ja ehitus	0.753** (0.294)
Õppevaldkond: põllumajandus, metsandus, kalandus ja vet.	1.769*** (0.307)
Õppevaldkond: tervis ja heaolu	0.205 (0.319)
Õppevaldkond: teenindus	0.994*** (0.294)
Sai toimetulekutoetust	0.595 (0.513)
Leibkonnasuurus: 2	-0.123 (0.129)
Leibkonnasuurus: 3	-0.073 (0.122)
Leibkonnasuurus: 4	-0.222* (0.123)
Leibkonnasuurus: 5	-0.175 (0.130)
Leibkonnasuurus: 6	0.066 (0.147)
Leibkonnasuurus: rohkem kui 6	-0.067 (0.179)
Välispäritolu	-0.070 (0.118)
On isa	0.566***

	(0.118)
On ema	-0.009 (0.122)
Kraanivett ei ole	-0.061 (0.148)
Veeklosetti ei ole	0.006 (0.129)
Keskkütet ei ole	0.109* (0.063)
Vanemate haridus: kutseharidus keskhariduse baasil	-0.192 (0.171)
Vanemate haridus: kutsekeskharidus	0.049 (0.094)
Vanemate haridus: magister või doktor	0.079 (0.100)
Vanemate haridus: põhiharidus või madalam	-0.230* (0.124)
Vanemate haridus: üldkeskharidus	0.071 (0.100)
Esimene töötamise vanus	-0.022** (0.010)
Töötuse määr	-0.011 (0.013)
Palgatöötaja kuukeskmise brutotulu	0.0004** (0.0002)
Constant	-8.824*** (0.686)
Observations	28,232
Log Likelihood	-5,757.375
Akaike Inf. Crit.	11,612.750
Note:	*p<0.1; **p<0.05; ***p<0.01

Lisa 2. 18-26-aastased noored ettevõtlusega tegelemise ja elukoha KOVi järgi

KOV nimi	On ettevõtja (N)	Ei ole ettevõtja (N)	Ettevõtjate osatähtsus
Alutaguse vald	16	374	4,1%
Anija vald	13	540	2,4%
Antsla vald	15	381	3,8%
Elva vald	51	1298	3,8%
Haapsalu linn	54	1077	4,8%
Haljala vald	17	322	5,0%
Harku vald	71	1285	5,2%
Hiiumaa vald	37	720	4,9%
Häädemeeste vald	20	426	4,5%
Jõelähtme vald	21	526	3,8%
Jõgeva vald	46	1238	3,6%
Jõhvi vald	23	897	2,5%
Järva vald	33	803	3,9%
Kadrina vald	21	446	4,5%
Kambja vald	49	1072	4,4%
Kanepi vald	11	358	3,0%
Kastre vald	11	437	2,5%
Kehtna vald	16	477	3,2%
Keila linn	43	860	4,8%
Kihnu vald			
Kiili vald	27	516	5,0%
Kohila vald	18	644	2,7%
Kohtla-Järve linn	40	2636	1,5%
Kose vald	32	601	5,1%
Kuusalu vald	19	515	3,6%
Loksa linn	3	209	1,4%
Lääneranna vald	24	463	4,9%
Lääne-Harju vald	29	1059	2,7%
Luunja vald	33	479	6,4%
Lääne-Nigula vald	20	528	3,6%
Lüganuse vald	16	650	2,4%
Maardu linn	31	1218	2,5%
Muhu vald	5	116	4,1%
Mulgi vald	20	618	3,1%
Mustvee vald	6	393	1,5%
Märjamaa vald	25	659	3,7%
Narva linn	81	4323	1,8%
Narva-Jõesuu linn	7	326	2,1%
Nõo vald	11	394	2,7%
Otepää vald	21	586	3,5%
Paide linn	32	879	3,5%
Peipsiääre vald	16	479	3,2%
Põhja-Sakala vald	29	701	4,0%
Põltsamaa vald	43	885	4,6%
Põlva vald	47	1168	3,9%
Pärnu linn	178	4235	4,0%
Põhja-Pärnumaa vald	26	666	3,8%
Raasiku vald	12	438	2,7%
Rae vald	64	1386	4,4%

KOV nimi	On ettevõtja (N)	Ei ole ettevõtja (N)	Ettevõtjate osatähtsus
Rakvere vald	18	519	3,4%
Rakvere linn	33	1330	2,4%
Rapla vald	50	1102	4,3%
Ruhnu vald			
Rõuge vald	24	443	5,1%
Räpina vald	27	499	5,1%
Saarde vald	19	379	4,8%
Saaremaa vald	109	2346	4,4%
Saku vald	44	938	4,5%
Saue vald	92	1915	4,6%
Setomaa vald	7	228	3,0%
Sillamäe linn	19	931	2,0%
Tallinn	1528	33487	4,4%
Tapa vald	18	1079	1,6%
Tartu linn	348	9178	3,7%
Tartu vald	42	991	4,1%
Toila vald	10	397	2,5%
Tori vald	42	1043	3,9%
Tõrva vald	14	526	2,6%
Türi vald	30	932	3,1%
Valga vald	45	1466	3,0%
Viimsi vald	101	1785	5,4%
Viljandi linn	52	1476	3,4%
Viljandi vald	44	1240	3,4%
Vinni vald	18	559	3,1%
Viru-Nigula vald	17	488	3,4%
Vormsi vald			
Võru vald	38	986	3,7%
Võru linn	39	982	3,8%
Väike-Maarja vald	23	510	4,3%

* Konfidentsiaalsusnõuete tõttu ei avaldata Kihnu, Ruhnu ja Vormsi valla andmeid